
ZAŁOŻENIA DO PROGRAMU APLIKACJI UZUPEŁNIAJĄCEJ PROKURATORSKIEJ

I. CEL KSZTAŁCENIA

Model procesu kształcenia na aplikacji uzupełniającej prokuratorskiej w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury powinien zagwarantować przygotowanie aplikanta do pełnienia obowiązków asesora prokuratury, a docelowo pełnienia służby prokuratorskiej. Ponadto szkolenie na aplikacji ma stanowić fundament dalszego rozwoju zawodowego, a zatem przygotować aplikanta do systematycznego samokształcenia niezbędnego w służbie prokuratora.

II. EFEKTY KSZTAŁCENIA

Dla osiągnięcia założonego celu należy tak modelować proces kształcenia, aby uzyskać pożądane efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji.

1. Wiedza

Aplikant powinien uzyskać przede wszystkim wiedzę z zakresu:

- ustroju i organizacji systemu wymiaru sprawiedliwości i organów ścigania;
- prawa materialnego i procesowego, obejmującą nie tylko regulacje kodeksowe i pozakodeksowe, ale również znajomość poglądów doktryny i judykatury;
- międzynarodowej ochrony praw człowieka;
- dyscyplin specjalistycznych, między innymi takich jak: kryminalistyka, medycyna, psychiatria i psychologia sądowa;
- metod interpretacji tekstu prawnego, a zwłaszcza rozumowania i wnioskowania o charakterze argumentacyjnym;
- metodologii prowadzenia postępowań w poszczególnych kategoriach przestępstw.

2. Umiejętności

Aplikant powinien uzyskać umiejętność:

- analizowania dowodów, ustalania stanu faktycznego, jego kwalifikacji i skutków prawnych;

- identyfikowania, analizowania oraz interpretowania norm prawnych krajowych i międzynarodowych, które należy zastosować w odniesieniu do określonego problemu prawnego;
- przeprowadzania czynności procesowych oraz oceny czynności przeprowadzonych przez inne organy;
- podejmowania decyzji procesowych, jak też innych decyzji wynikających z przepisów prawa i taktyki prowadzenia postępowania;
- analizy prawnej i rozumowania prawniczego;
- łączenia wiedzy prawniczej z wiedzą z innych dyscyplin naukowych.

3. Kompetencje

Aplikant powinien mieć:

- świadomość odpowiedzialności za podejmowane decyzje w indywidualnych sprawach;
- świadomość, że podejmowane przez niego decyzje i działania wpływają na społeczną ocenę prawa oraz instytucji stosujących prawo;
- zdolność do podejmowania oraz uzasadniania samodzielnych i niezależnych decyzji, a także działań;
- świadomość konieczności ciągłego pogłębiania wiedzy prawniczej, samokształcenia, analizy bieżącego orzecznictwa i poglądów doktryny;
- kompetencje w zakresie etyki prokuratorskiej w służbie i poza nią;
- kompetencje komunikacyjne, a zatem zdolność do przekazywania i uzasadniania podejmowanych decyzji.

III. SPOSÓB KSZTAŁCENIA

1. Czas kształcenia

Zgodnie z art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2019 r. poz. 1042) aplikacja uzupełniająca prokuratorska trwa 18 miesięcy.

2. Sekwencyjność kształcenia

- Aplikanci odbywają zajęcia w Krajowej Szkole oraz praktyki zgodnie z programem aplikacji (art. 27 ust. 3 w zw. z art. 37a ust. 2 ustawy).
- Szkolenie aplikantów jest organizowane w ramach 34 cykli szkoleniowych. Cykl szkoleniowy obejmuje zajęcia w Krajowej Szkole (zjazdy) i praktyki.
- Co do zasady raz w miesiącu przeprowadza się sprawdzian wiedzy i umiejętności jej praktycznego wykorzystania. Odstąpienie od sprawdzianu może być uzasadnione celami dydaktycznymi.
- Zjazd trwa 2 dni szkoleniowe.
- Zajęcia w trakcie zjazdów składają się z jednostek szkoleniowych trwających po 45 minut każda.
- Praktyki odbywają się w prokuraturach, sądach lub innych instytucjach wskazanych w programie aplikacji, w wymiarze jednego dnia tygodniowo do 8 godzin, w dni robocze, od poniedziałku do piątku. Wyjątkowo, Dyrektor Krajowej Szkoły może zarządzić odbywanie praktyki przez aplikantów w sobotę; w takim przypadku aplikant powinien otrzymać dzień wolny od praktyki.
- Aplikantowi przysługują następujące przerwy w zajęciach:
  - a) 30 dni kalendarzowych wolnych od zajęć i praktyk w pierwszym roku aplikacji,
  - b) 30 kolejnych dni kalendarzowych wolnych od zajęć i praktyk bezpośrednio przed dniem rozpoczęcia egzaminu prokuratorskiego.

3. Metody kształcenia

3.1. Kształcenie aplikantów prowadzone jest przy pomocy następujących metod:

- 1) analiza orzecznictwa – *case method* (zajęcia typu A),
- 2) praca z aktami (zajęcia typu B),
- 3) zajęcia uzupełniające (zajęcia typu C),
- 4) symulacje (zajęcia typu D),
- 5) seminarium przed sprawdzianem (zajęcia typu E),
- 6) repetytorium (zajęcia typu F),
- 7) rozwiązywanie kasusów (zajęcia typu G),
- 8) praktyki.

Ad 1)

Analiza orzecznictwa – case method (zajęcia typu A) – praca nad orzeczeniami Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, a także Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz sądów powszechnych. Zajęcia prowadzone tą metodą służą omówieniu zasad wykładni prawa stosowanych przez wymienione sądy. Przed każdym zjazdem przygotowywana jest lista orzeczeń do omówienia przez aplikantów. Wykładowca dokonuje wyboru orzeczeń, które są istotne i stanowią o zasadniczych kwestiach omawianych na danym zjeździe. Dobór orzeczeń uwzględnia materiał dydaktyczny przygotowany w ramach pozostałych metod dydaktycznych, zwłaszcza na zajęcia typu B i G, w taki sposób, aby rozważane problemy nie powielaly się na poszczególnych zajęciach, lecz były ze sobą powiązane. Przyjmuje się założenie, że nie ma możliwości zapoznania aplikanta z całością orzecznictwa z danej dziedziny, zatem jedynie w części metoda ta może być wykorzystywana do uzyskania wiedzy z zakresu orzecznictwa sądowego. Orzeczenia dobrane na zajęcia powinny być relatywnie reprezentatywne dla danego zagadnienia. Zajęcia prowadzone są tzw. metodą sokratejską – metodą hipotez, poprzez zadawanie pytań oraz wykształcenie u aplikantów umiejętności identyfikacji i formułowania problemu prawnego.

Ad 2)

Praca z aktami (zajęcia typu B) – to podstawowe zajęcia aplikacyjne o charakterze ćwiczeń. Jest to praca na rzeczywistych pismach i fragmentach akt będących podstawą do sporządzenia projektów decyzji procesowych. Akta powinny być przygotowane w taki sposób, aby analiza obejmowała zarówno zagadnienia procesowe, jak i materialnoprawne w zakresie problematyki zjazdu. Zajęcia powinny kształtować umiejętność posługiwania się podstawowymi narzędziami proceduralnymi, zdolność analizy podstawowych instytucji postępowania procesowego, umiejętność formułowania i wdrażania efektywnej procedury, umiejętność identyfikacji problemu występującego w danej sprawie, a następnie jego rozwiązania, umiejętność rozumowania prawniczego, jak również krytyki i syntezy argumentacji prawnej, a także umiejętność właściwego redagowania pism procesowych. Zajęcia powinny składać się z następujących po sobie etapów uwzględniających metodykę pracy prokuratora, w których aplikant powinien dokonać oceny materiału, a następnie zaproponować podjęcie określonych czynności umożliwiających przejście do kolejnej fazy. Następnym etapem są czynności podejmowane przez prokuratora od zainicjowania postępowania aż do zakończenia postępowania przygotowawczego i sądowego. W trakcie

tych zajęć konieczne jest również zwracanie uwagi na poszczególne czynności biurowe i administracyjne, które należy podjąć.

Zajęcia powinny być prowadzone metodą w pełni interaktywną.

Ad 3)

Zajęcia uzupełniające (zajęcia typu C) – klasyczny wykład, prezentacje multimedialne, warsztaty.

Ad 4)

Symulacje (zajęcia typu D) – symulacja czynności procesowych. Symulacja powinna być wcześniej odpowiednio przygotowana. Celowe jest, aby jej przebieg był rejestrowany, a w niektórych wypadkach, aby podczas symulacji obecny był na przykład specjalista do spraw wystąpień publicznych. Po każdej symulacji powinno nastąpić podsumowanie jej przebiegu (pytania, odpowiedzi, wyjaśnianie wątpliwości). Oceny symulacji od strony merytorycznej powinien dokonać wykładowca, natomiast od strony językowej, wizerunkowej i umiejętności kontaktów interpersonalnych – specjalista do spraw wystąpień publicznych czy też językoznawca.

Ad 5)

Seminarium przed sprawdzianem (zajęcia typu E) – seminarium, w czasie którego aplikanci przedstawiają przebieg praktyk w prokuraturach, sądach i innych instytucjach ze zwróceniem uwagi na problemy, które wystąpiły w ich trakcie. Podczas seminarium powinny zostać omówione zagadnienia materialnoprawne i procesowe budzące wątpliwości, w tym także z zakresu etyki zawodowej. Aplikanci w tygodniu poprzedzającym seminarium powinni mailowo zgłosić problemy dotyczące problematyki zjazdu, a budzące kontrowersje w praktyce. W toku seminarium prowadzący zajęcia powinni wyjaśnić zgłoszone problemy.

Ad 6)

Repetitorium (zajęcia typu F) – to omówienie podstawowych zagadnień prawa materialnego i procesowego objętych zakresem tematycznym danego zjazdu. Aplikanci powinni otrzymać wcześniej informację, co będzie przedmiotem repetytorium, i przygotować się odpowiednio do zajęć we własnym zakresie.

Ad 7)

Rozwiązywanie kasusów (zajęcia typu G) – rozwiązywanie kasusów obejmujących zagadnienia prawa materialnego i procesowego opracowanych przez wykładowców. Kazusy powinny być odpowiednio złożone i wielowątkowe i zbudowane tak, aby uwzględniały jak najwięcej zagadnień materialnoprawnych i procesowych przewidzianych do omówienia na danym zjeździe. Stan faktyczny nie powinien być nadmiernie rozbudowany, a kasus w miarę możliwości powinien być skonstruowany według schematu przyjętego w kasusach egzaminacyjnych. Metoda ta (obok metody B) w sposób najbardziej efektywny kształtuje umiejętności aplikantów niezbędne w służbie prokuratora.

Ad 8)

Praktyka – to szczególna metoda kształcenia w trakcie aplikacji prokuratorskiej. Powinna być przeprowadzana po każdym zjeździe i w miarę możliwości odpowiadać jego tematyce.

Co do zasady, praktyka powinna odbywać się w prokuraturze rejonowej, a w prokuraturze okręgowej czy regionalnej oraz w innych instytucjach o tyle, o ile jest to podyktowane tematyką zjazdu.

Podczas praktyki w prokuraturze rejonowej aplikanci prokuratorscy w zastępstwie i na podstawie pisemnego upoważnienia prokuratora, w możliwie najszerszym zakresie, powinni samodzielnie wykonywać bieżące czynności nadzoru nad dochodzeniem, przeprowadzać czynności przesłuchania świadka, zatrzymania rzeczy, przeszukania, oględzin i eksperymentu. W trakcie praktyk winni oni wziąć udział w sądowo-lekarskiej sekcji zwłok, a także – w miarę możliwości – zapoznać się z metodami przesłuchania na odległość (kwestie te bowiem, z uwagi na ograniczony czas, nie mogą być omówione w trakcie zajęć dydaktycznych – inaczej niż na aplikacji prokuratorskiej. Celowe byłoby umożliwienie, po ukończeniu 12 miesięcy aplikacji, występowania przed sądami rejonowymi w charakterze oskarżycieli publicznych w sprawach, w których ich udział jest dozwolony, a także w postępowaniu wykonawczym.

Praktyki w prokuraturach okręgowych (a wyjątkowo regionalnych) powinny umożliwić aplikantom opanowanie umiejętności związanych głównie ze sporządzaniem wniosku o międzynarodową pomoc prawną i innych pism w obrocie prawnym z zagranicą, jak również umiejętności związanych z prowadzeniem postępowań w sprawach przestępstw o charakterze finansowo-skarbowym oraz dotyczących błędów medycznych.

W czasie praktyk w sądach rejonowych aplikanci powinni zapoznać się głównie z zasadami kontroli rozstrzygnięć prokuratora kończących postępowanie przygotowawcze oraz z przebiegiem postępowania jurysdykcyjnego w I instancji, a także wykonywanie czynności prokuratora przed sądem rejonowym. W sądzie okręgowym aplikanci zapoznawali się będą z przebiegiem postępowania I-instancyjnego i odwoławczego. Część praktyk powinna odbyć się poza prokuraturą i sądami.

3.2. Zajęcia mogą być poprzedzone „testem otwarcia”, którego celem jest sprawdzenie poziomu wiedzy niezbędnej do prawidłowego przeprowadzenia zajęć, nabytej w zakresie przeznaczonym do indywidualnego kształcenia.

IV. ZAKRES KSZTAŁCENIA (BLOKI TEMATYCZNE)

1. Blok zagadnień wstępnych

Szkolenie powinno rozpocząć się zjazdem uwzględniającym zagadnienia związane z ustrojowym ukształtowaniem prokuratury na tle sądownictwa, organów ochrony prawnej, organów ścigania i ochrony porządku publicznego, jak też instytucji pomocy prawnej, zapoznaniem z wewnętrznym obiegiem dokumentów w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury (zasadami biurowości). Aplikanci powinni zostać wprowadzeni także w zasady deontologii i odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratorów oraz uzyskać praktyczne przeszkolenie psychologiczne przygotowujące do pełnienia służby prokuratora (budowa wizerunku, komunikacja interpersonalna z uwzględnieniem różnic kulturowych, zarządzanie emocjami i radzenie sobie ze stresem, zarządzanie zespołem).

W bloku zagadnień wstępnych należy przewidzieć zajęcia z zakresu psychologii i etyki w wymiarze przynajmniej 6 godzin przy zastosowaniu metody C.

2. Blok karny i nauk sądowych

Blok prawa karnego i nauk sądowych rozumiany jest szeroko i obejmuje szereg różnorodnych, jednakże ściśle ze sobą powiązanych przedmiotów. Wśród nich dominującą grupę powinny stanowić: prawo karne procesowe i materialne – z uwzględnieniem postępowania karnego wykonawczego, prawa karnego skarbowego oraz prawa wykroczeń i postępowania w sprawach o wykroczenia – wraz z kryminalistyką, medycyną, psychologią

i psychiatrią sądową (2.1.). Do drugiej pod względem ważności grupy przedmiotów należy zaliczyć: prawo konstytucyjne, prawo europejskie oraz prawa człowieka (2.2.). Do trzeciej zaś grupy zaliczyć trzeba takie zagadnienia jak: mediacja, prawa ofiar oraz retoryka (2.3.).

Ad 2.1. Systematyka szkolenia powinna odpowiadać schematycznemu przebiegowi (stadium) postępowania karnego, a aplikanci powinni zostać zapoznani przede wszystkim z:

- zasadami oceny materiałów wpływających do prokuratury pod kątem podjęcia decyzji o wszczęciu bądź odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego, ukierunkowywania i nadzorowania przebiegu tego postępowania, przeprowadzania czynności procesowych oraz gromadzenia dowodów, stosowania środków przymusu, jak również podjęcia decyzji o sposobie zakończenia tego postępowania;
- zasadami dotyczącymi inicjowania i przebiegu postępowania przed sądem I instancji (w tym postępowań szczególnych), postępowania odwoławczego i nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

Ponadto aplikanci powinni zostać zapoznani z kwestiami postępowania po uprawomocnieniu się orzeczenia, postępowania w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych oraz postępowania karnego wykonawczego.

Szkolenie aplikantów powinno równoległe obejmować część ogólną i szczególną Kodeksu karnego, a także wybrane pozakodeksowe przepisy karne.

Program aplikacji powinien obejmować procesową i materialnoprawną problematykę Kodeksu karnego skarbowego w kontekście metodyki prowadzenia śledztw finansowo-skarbowych.

Tematyka prawa wykroczeń powinna zostać przedstawiona w ścisłej łączności z problematyką postępowania w sprawach o wykroczenia.

Z postępowaniem karnym łączy się również problem wykorzystania na jego potrzeby wiedzy z zakresu tak zwanych nauk sądowych, to jest kryminalistyki oraz medycyny, psychologii i psychiatrii sądowej, których zastosowanie służy głównie ustaleniu stanu faktycznego, ale także realizacji uprawnień procesowych uczestników postępowania. Program szkolenia z zakresu nauk sądowych powinien być powiązany z zagadnieniami z zakresu postępowania karnego. Omówione powinny zostać zagadnienia zarówno taktyczne, jak i techniczne kryminalistyki (m. in. planowanie postępowania przygotowawczego, techniki przesłuchania, powoływanie biegłego, oględziny, przeszukanie, dowody rzeczowe, taktyka dowodowa w sprawach o wybrane przestępstwa, identyfikacja kryminalistyczna, eksperyment procesowy), przy czym należy wyróżnić badanie dokumentów czy kryminalistyczne aspekty

przestępstw z wykorzystaniem narzędzi informatycznych. Jeśli chodzi o medycynę sądową, powinny zostać omówione zasady gromadzenia dowodów i opiniowania z punktu widzenia przede wszystkim diagnostyki pośmiertnej i obrażeń ciała, hemogenetyki i toksykologii, z wyodrębnieniem tematyki błędu medycznego. Z kolei szkolenie w zakresie psychiatrii i psychologii sądowej powinno kłaść nacisk na formułowanie pytań do biegłych i merytoryczną ocenę ich opinii, zwłaszcza, gdy chodzi o ocenę stanu psychicznego oraz zdolności do udziału w postępowaniu, a także na psychologiczne aspekty wiarygodności zeznań i wyjaśnień.

Ad 2.2. W ramach bloku prawa karnego i nauk sądowych należy omówić również prawo konstytucyjne, prawo Unii Europejskiej oraz międzynarodową ochronę praw człowieka.

Ad 2.3. W ramach bloku karnego i nauk sądowych omówić należy również takie zagadnienia pomocnicze jak: mediacja, prawa ofiar oraz retoryka.

Proces karny (łącznie około 150 godzin) winien być nauczany w przeważającej mierze w oparciu o metodę B (około 55% zajęć), przy istotnym udziale metody G (około 20%). Pomocniczo uwzględnąć należy metody C (około 10 %), a także A, D i F (po około 5%). Prawo karne materialne (łącznie około 45 godzin) powinno być nauczane przede wszystkim w oparciu o metodę G (około 65-70%), przy istotnym udziale metody A (około 20%). Pomocniczo wykorzystywana może być metoda B (około 10%), a w wyjątkowych wypadkach metoda C (w granicach 5%). Gdy chodzi o nauki sądowe (łącznie około 55 godzin), dominować powinna metoda C (około 55%), przy istotnym udziale metod D (około 20%) i B (około 15%). Pomocniczo wykorzystywać należy również metodę G (około 10%). Prawo karne skarbowe (około 10 godzin) powinno być nauczane przy użyciu metod B (około 55%) i C (około 35%), a pomocniczo metody G (około 10%). Pozostałym przedmiotom poświęcić należy pojedyncze godziny: prawo konstytucyjne i prawo Unii Europejskiej – po około 4 godzin zajęć, przy użyciu metody C i G; prawa człowieka – około 3 godzin, przy użyciu metody A; prawo karne wykonawcze – około 2 godziny, przy użyciu metody B; prawo wykroczeń – około 2 godziny, przy użyciu metody G; retoryka i prawa ofiar – po około 2 godziny, przy użyciu metody C; mediacja – około 2 godziny, przy użyciu metody B.

3. Blok cywilny

W warstwie merytorycznej cykl szkoleniowy powinien dotyczyć problematyki prawa cywilnego materialnego i procesowego, stanowiąc syntezę istotnej z punktu widzenia zadań prokuratora części prawa cywilnego. Systematyka zjazdów powinna być oparta głównie na kryterium klasyfikacyjnym przyjętym w Kodeksie cywilnym, Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym oraz w Kodeksie postępowania cywilnego. Uwzględnić należy podstawowe zagadnienia postępowania w sprawach nieletnich, a także elementy prawa pracy i ubezpieczeń społecznych. W tematyce poszczególnych zjazdów powinno się również uwzględnić związek i równowagę między zagadnieniami prawa materialnego i procesowego.

W nauczaniu prawa cywilnego (łącznie około 65 godzin zajęć) dominować powinny metody B (około 50%) i G (około 35%), przy wykorzystaniu metody C (około 15%), co nie wyklucza jednak posłużenia się również metodą A.

W bloku cywilnym część zajęć powinien prowadzić sędzia. Decyzja dotycząca liczby godzin przeznaczonych na dany typ szkolenia podyktowana powinna być przede wszystkim specyfiką omawianej problematyki, która determinuje określony typ zajęć, na przykład konieczność wykładu w odniesieniu do zagadnień części ogólnej i zobowiązaniowej prawa cywilnego, będących podstawą materialnoprawną powództw samodzielnych i niesamodzielnych prokuratora, udziału prokuratora w postępowaniu nieprocesowym, postępowaniu o ubezwłasnowolnienie, podstawowych zagadnień materialnoprawnych i procesowych w sprawach rozpoznawanych według ustawy o postępowaniu wobec nieletnich albo zajęcia typu G i B w przypadku problematyki powództw z art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, powództw o uznanie czynności prawnej za nieważną w warunkach art. 58 § 1 i 2 k. c. lub bezskuteczną oraz terminów do wnoszenia tego rodzaju powództw, wniosków o udzielenie zabezpieczenia roszczeń, wytaczania powództw na rzecz oznaczonej osoby, udziału prokuratora w sprawach niemajątkowych z zakresu prawa rodzinnego (obejmującego sprawy władzy rodzicielskiej, zarządu majątkiem dziecka, uregulowania i wykonywania kontaktów z dzieckiem, przysposobienia i jego rozwiązania). Konieczne jest zwrócenie uwagi na kazusy z elementem transgranicznym, w których będą miały zastosowanie przepisy rozporządzeń unijnych. Metodą tą winny również być prowadzone zajęcia z zakresu postępowania nieprocesowego – wszczęcie postępowania przez prokuratora (art. 7 k.p.c., art. 511 § 2 k.p.c.), postępowanie o ubezwłasnowolnienie, udział prokuratora w postępowaniu spadkowym ze szczególnym uwzględnieniem postępowania w trybie art. 679

k.p.c. i wznowienia postępowania spadkowego, a także zajęcia dotyczące roszczeń pracowniczych.

4. Blok administracyjny

W programie należy przede wszystkim uwzględnić:

- zagadnienia dotyczące udziału prokuratora w postępowaniu administracyjnym i sądownoadministracyjnym;
- szczególne środki przysługujące prokuratorowi w tych postępowaniach;
- zagadnienia dotyczące administracyjnych kar pieniężnych (w tym zbiegu odpowiedzialności administracyjnej i karnej).

Problematyka powinna obejmować zagadnienia proceduralne, tj. postępowania administracyjne, podatkowe i sądownoadministracyjne.

Zagadnienia materialnoprawne powinny obejmować najczęściej pojawiające się problemy w sprawach sądowych, w których występują prokuratorzy. Za uzasadnione uznać należy przedstawienie wybranych zagadnień:

- administracyjnoprawnej sytuacji osób fizycznych;
- administracyjnoprawnej regulacji inwestycji, w tym: planowania i zagospodarowania przestrzennego, prawa budowlanego, wybranych elementów prawa ochrony środowiska i prawa ochrony zabytków.

Omówieniu powinny również podlegać najważniejsze zagadnienia z zakresu prawa podatkowego.

Zajęcia z prawa administracyjnego (łącznie około 50 godzin) powinny odbywać się przede wszystkim przy wykorzystaniu metody B (około 60%) i C (około 30%). Należy również uwzględnić metodę G (około 10%), co nie wyklucza posłużenia się również metodą A.

W ramach tego bloku część zajęć powinien prowadzić sędzia.

5. Blok gospodarczy

Podstawowym celem zajęć powinno być opanowanie umiejętności prawidłowej identyfikacji tych zachowań uczestników obrotu gospodarczego, które stanowią naruszenie obowiązującego porządku prawnego. Przewidziane w programie zajęcia powinny również przygotować aplikanta do wdrażania szerokiej gamy środków prawnych w reakcji nie tylko

na naruszenia, ale i zagrożenia reguł uczciwego obrotu gospodarczego. Zakłada się, że absolwent aplikacji prokuratorskiej powinien umieć nie tylko przeprowadzić postępowanie karne o przestępstwo gospodarcze, ale również na przykład zgłosić udział w postępowaniu upadłościowym, złożyć wniosek o stwierdzenie odpowiedzialności podmiotu zbiorowego za czyn zabroniony pod groźbą kary czy też wniosek o wszczęcie postępowania w sprawie o pozbawienie prawa prowadzenia działalności gospodarczej. Dlatego zajęcia seminaryjne powinny objąć takie zagadnienia jak: zasady podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej, zasadę wolności gospodarczej i jej ograniczenia (z uwzględnieniem zarówno Konstytucji RP, jak i prawa unijnego), rodzaje podmiotów uczestniczących w obrocie gospodarczym, zasady ich rejestrowania i ewidencjonowania, pojęcie przedsiębiorcy i przedsiębiorstwa, spółkę cywilną, w tym zasady odpowiedzialności za jej zobowiązania oraz odpowiedzialności karnej wspólnika, spółki osobowe i kapitałowe prawa handlowego, w tym zasady ich tworzenia, reprezentacji i prowadzenia ich spraw oraz zasady odpowiedzialności cywilnej i karnej w takich spółkach, prawo bankowe, wekslowe i czekowe, odpowiedzialność podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, zwalczanie nieuczciwej konkurencji i nieuczciwych praktyk rynkowych, prawo autorskie i prawa pokrewne, obligacje, inne instrumenty finansowe oraz zasady publicznego obrotu tymi instrumentami, zasady działalności ubezpieczeniowej, postępowanie upadłościowe i restrukturyzacyjne, a ponadto najważniejsze przestępstwa gospodarcze.

Zajęcia z prawa gospodarczego (łącznie około 35 godzin) powinny być prowadzone przede wszystkim metodami G (około 45%) i C (około 30-35%), a nadto również B (około 15-20%) i A (około 5%).

6. Blok podsumowujący

Ostatnie zjazdy powinny mieć charakter repetytoryjny. Ich celem jest ugruntowanie wiedzy i umiejętności już nabytych, pod kątem przygotowania do egzaminu prokuratorskiego oraz ich uaktualnienie w związku ze zmianami legislacyjnymi. W ramach tych zjazdów szczególne zastosowanie powinna mieć metoda F, przy czym zajęcia mogą być prowadzone, w zależności od doboru tematów, również innymi metodami.

V. WERYFIKACJA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

1. Sprawdziany

Sprawdzian powinien w sposób obiektywny i adekwatny weryfikować wiedzę i umiejętności aplikanta nabyte na zjazdach i podczas praktyk oraz służyć przygotowaniu do systematycznego samokształcenia niezbędnego w służbie prokuratora. Co do zasady zakłada się przeprowadzenie sprawdzianu raz w miesiącu. Sprawdzian powinien odbyć się po zajęciach, których problematyka jest przedmiotem sprawdzianu. Zakłada się, że prace powinny zostać sprawdzone przez komisje do czasu kolejnego zjazdu.

Sprawdzian powinien trwać od 2 do 4 godzin zegarowych i odbywać się w formie pisemnej. Powinien być osadzony w realiach procedury karnej, cywilnej lub administracyjnej, a jego przedmiotem powinno być, co do zasady, opracowanie projektu pisma procesowego, orzeczenia lub innego dokumentu na podstawie akt sprawy, tej samej dla wszystkich aplikantów.

Przygotowanie sprawdzianu powinno odbywać się według ściśle określonych reguł służących zachowaniu transparentności.

Sprawdzian powinna przeprowadzić komisja w składzie od 3 do 5 osób, powołana przez Dyrektora Krajowej Szkoły spośród wykładowców prowadzących zajęcia dla aplikantów. Komisja ta powinna przygotować założenia do sprawdzianu, które muszą być zgodne z jego tematem określonym w programie aplikacji i korelować z tematyką zjazdu, a zwłaszcza z przygotowanymi przez wykładowców konspektami do przeprowadzenia poszczególnych zajęć.

Komisja powinna opracować zasady oceny pracy, z uwzględnieniem opisowych kryteriów z perspektywy formalnej, merytorycznej i językowej w odniesieniu do konkretnej sprawy będącej przedmiotem sprawdzianu.

W toku aplikacji należy przewidzieć przeprowadzenie od 15 do 17 sprawdzianów, które powinny mieć wymiar praktyczny, tj. przygotowujący aplikantów do pełnienia służby prokuratora.

2. Egzamin prokuratorski

Zgodnie z art. 34 ust. 1 w związku z art. 37 a ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2019 r. poz. 1042) aplikanci przystępują do egzaminu prokuratorskiego nie później niż w terminie miesiąca od dnia ukończenia aplikacji prokuratorskiej. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu

prokuratorskiego jest uzyskanie pozytywnych ocen z wszystkich sprawdzianów i praktyk objętych programem aplikacji (art. 34 ust. 2 w zw. z art. 32 ust. 2 ustawy).